

С Т А Н О В И Щ Е

От: проф. д. н. Ивайло Христов Христов, УНСС,

Научна специалност: Организация и управление извън сферата на материалното производство

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по *научна специалност* в УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Албена Лозанова Александрова*

Тема на дисертационния труд: **ОБЛЕКЛОТО КАТО НЕВЕРБАЛЕН
ФАКТОР ЗА ИЗГРАЖДАНЕТО НА ПУБЛИЧЕН ОБРАЗ**
Дигитални трансформации и нови онлайн техники

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 3400/ 23.10. 2025 г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към *катедра „Медии и обществени комуникации“*, факултет *„Икономиката на инфраструктурна“* на УНСС по *научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство“* съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС № 962 /12.04 2022. Обучението е осъществено в *редовна* форма през периода 2022-2025 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Още в началото искам са отбележа, че задачата с която се е заела Албена Александрова в своя дисертационен труд е предизвикателна, но и трудна. Това е така, защото модата е трудно еднозначно определим предмет или обект на анализ, феномен, който непрестанно се изплъзва от

изследователския контрол, сфера, която и исторически, и типологично не е равнозначна на самата себе си, не е, така да се каже, „самотъждествена”. Феноменът на модата, така характерен за 19-ти и особено за 20-ти век (а по всяка вероятност ще бъде особено важен и за 21-и век) обикновено остава настрана от изследването на художествената култура и на съвременното изкуство. А в условията на глобализацията и на дигиталните технологии от съществено значение става включването на максимално широк кръг явления в оптиката на изследователите. В този пункт специално проблемите на модата все по често заемат полагаемото им се място като пълноправен обект на анализ по отношение на насоките и тенденциите на съвременните визуални изкуства.

Акцент в дисертацията на Албена Александрова е модата като културен и социален феномен - нейната роля в културното пространство. Уместно докторнатката изхожда от определението на Улрих Леман, че модата е "парадигма на модерната култура" и анализира как отличителните белези на модерността получават своето най-непосредствено отражение в модата. Казано накратко комуникативната функция на облеклото е в основата на изследването. Оттук и обосноваването на тезата на Албена Александрова: модата като инструмент за социализация на отделната личност; дрехата като знак за идентичност чрез който се изразява индивидуалност, социален статус, икономически просперитет.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Те могат да се систематизират в следната примерна последователност:

Докторантката е разгледала облеклото като мощен инструмент, който влияе върху нашия живот на различни нива – от личностното изразяване до социалната идентичност, културната значимост и икономическото развитие. Освен това то е и средство за самоизразяване, позволявайки ни да комуникираме нашите индивидуални предпочитания, настроения и идентичности без думи. Чрез избор на дрехи и аксесоари, ние оповестяваме нашия стил, социалната ни идентичност и принадлежност към определени култури, нашия социален статус, професионална принадлежност и като цяло: казваме на света кои сме ние.

Албена Александрова недвусмислено е доказала, че облеклото като невербален фактор за изграждане на публичен образ има значителен психологически ефект върху самочувствието и настроението на човека. Известно е, че модата позволява да се играе с различни роли в зависимост от контекста и нуждите.

Дисертацията на Албена Александрова разкрива ролята на новите технологии и изкуственият интелект, навлизащи бързо и мащабно в съвременния стил на живот. Те имат вече способността не само да информират, но и да моделират, и оценяват чрез неограничените си възможности различни сфери от нашия живот. Дигиталната мода и цифровото пространство предлагат емоционално изживяване, използвайки личните фантазии на притежателя и възможност за собствено участие в създаването на дизайна. Навлизането на виртуални свят в мода революционизира модела и начина, по който се създават, консумират и търгуват облеклата, като дава възможност на дизайнери и модни марки да генерират приходи, да оптимизират претенции за “устойчива мода”, да

премахнат географските ограничения и да дадат нов образ извън физическия контекст чрез виртуален двойници.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Албена Александрова точно и пунктуално е посочила приносите. Те се заключават в разкриването на механизмите, чрез които става преобразуването на начина, по който консуматорите пазаруват и взаимодействат с модната индустрия. В голяма степен изкуственият интелект и дигиталните платформи променят обичайните традиции на създаване, предлагане и консумиране на модата. Всичко това позволява създаването на персонализирани модни преживявания: например препоръки за стил, структуриране въз основа на предишни предпочитания и покупки. Като безспорен принос на дисертацията е открояване на новия иновативен модел, по който се провеждат модни събития и шоута. Виртуалните модни седмици дават възможност на дизайнерите да представят своите колекции на аудиторията без физическо присъствие. Това пък води до по-широка видимост и достъпност на модните марки и дизайнери.

Не мога да отмина и впечатляващия емпиричен материал, върху който стъпва дисертационния труд, даващ допълнителна обективност и плътност на направените анализи и изводи. Освен на сериозен академичен труд, свидетели сме и на изследване, което има и изразен практико-приложен характер.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Приложените публикации са четири. Те са в ракурса на дисертацията и са достатъчно на брой за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

- 1.Александрова, Албена. Виртуалната мода - новият феномен на “безплатния” образ. В: Медии и обществени комуникации. Изд. УНСС; Алма комуникация. Брой 56, Февруари 2024. Available from: <https://media-journal.info/?p=item&aid=467>
- 2.Александрова, Албена. Моден дизайн и виртуални комуникации. Дигиталното облекло като предпоставка за имиджови трансформации. Сборник с доклади от международен научен форум, организиран от катедра "Медии и обществени комуникации". София: Изд. комплекс – УНСС, 2018.
- 3.Александрова, Албена. Дигиталната мода: онлайн техники, инста-ера и виртуални общности. В: Медии и обществени комуникации. Изд. УНСС; Алмакомуникация. Брой 58, Октомври 2024. Available from: <https://media-journal.info/?p=item&aid=472>
4. Александрова, Албена. Моден дизайн и виртуални комуникации. Дигиталното облекло като предпоставка за имиджови трансформации. Сборник с доклади от докторантски семинар номер 5. Посветен на 70-та годишнина на проф. Любомир Стойков. Издателски комплекс – УНСС. София, 2024,

6. Оценка на автореферата

Авторефератът отговаря на всички академични изисквания, синтезира основните пунктове на дисертацията и коректно я представя.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

След необходимата редакция дисертацията да излезе в отделен монографичен труд, адресиран към широка аудитория. Бих задал следния въпрос: съществуват ли индивидуални елементи от облеклото и аксесоарите, които винаги издават характера на техния притежател?

8. Заключение

Дисертацията носи безспорен приносен характер. Текстът е новаторски, написан е пунктуално, прецизно и четивно. Всичко това ми дава основание да гласувам положително за присъждането на образователната и научна степен „Доктор” на Албена Лозанова Александрова и да призова уважаемо научно жури да стори същото.

Дата / място
20. 11. 2025 г.
София

Подпис:

STANOVISE

From: Prof. Dsc. Ivaylo Hristov Hristov, UNWE,
Scientific specialty: Organization and management outside the field of material production

Subject: Dissertation for awarding the educational and scientific degree of Doctor in a *scientific specialty* at the UNWE.

Author of the dissertation: *Albena Lozanova Alexandrova*

Topic of the dissertation: **CLOTHING AS A NON-VERBAL FACTOR FOR THE CONSTRUCTION OF A PUBLIC IMAGE**

Digital transformations and new online techniques

Grounds for submission of the opinion: participation in the Scientific Jury for the defense of the dissertation according to Order No 3400/ 23.10. 2025 of the Rector of UNWE.

1. Dissertation information

The dissertation student was trained in the Doctoral Program at the *Department of Media and Public Communications, Faculty of Infrastructure Economics* at the UNWE in the *scientific specialty* Organization and Management Outside the Sphere of Material Production in accordance with the Order of the Vice-Rector for Research and Development of UNWE No 962 /12.04 2022. The training was carried out in a *regular* form in the period 2022-2025.

2. General characteristics of the presented dissertation

From the very beginning, I would like to note that the task that Albena Alexandrova has undertaken in her dissertation is challenging, but also difficult. Fashion is a difficult subject or object of analysis to define unambiguously, a

phenomenon that constantly eludes research control, a sphere that is neither historically nor typologically equivalent to itself, that is not, so to speak, "self-identical." The phenomenon of fashion, so characteristic of the 19th century and especially of the 20th century (and in all probability will be especially important for the 21st century as well) usually stays away from the study of artistic culture and contemporary art. And in the context of globalization and digital technologies, it becomes essential to include the widest possible range of phenomena in the optics of researchers. At this point, the problems of fashion are increasingly taking their rightful place as a full-fledged object of analysis in terms of the directions and trends of the contemporary visual arts.

The focus of Albena Alexandrova's dissertation is fashion as a cultural and social phenomenon - its role in the cultural space. Appropriately, the doctoral student proceeds from Ulrich Lehmann's definition that fashion is a "paradigm of modern culture" and analyzes how the distinctive features of modernity receive their most direct reflection in fashion. In short, the communicative function of clothing is at the heart of the study. Hence the validity of Albena Alexandrov's thesis: fashion as a tool for socialization of the individual; clothing as a sign of identity through which individuality, social status, economic prosperity are expressed.

3. Evaluation of the scientific and applied scientific results obtained

They can be systematized in the following example sequence:

The PhD student has examined clothing as a powerful tool that influences our lives on various levels, from personal expression to social identity, cultural significance and economic development. It is also a means of self-expression, allowing us to communicate our individual

preferences, moods and identities without words, our social identity and belonging to certain cultures, our social status, professional affiliation, and in general: we tell the world who we are.

Albena Alexandrova has unequivocally proven that clothing as a non-verbal factor for building a public image has a significant psychological effect on a person's self-esteem and mood. It is known that fashion allows to play different roles depending on the context and needs.

Albena Alexandrova's dissertation reveals the role of new technologies and artificial intelligence, which are entering the modern lifestyle quickly and on a large scale. They already have the ability not only to inform, but also to model and evaluate through their unlimited possibilities different spheres of our lives. The entry of virtual worlds into fashion is revolutionizing the model and way clothing is created, consumed and traded, enabling designers and fashion brands to generate revenue, optimize claims for "sustainable fashion", remove geographical constraints and give a new image outside the physical context through virtual doppelgangers.

4. Evaluation of scientific and applied scientific contributions

Albena Alexandrova has accurately and punctually indicated the contributions, which consist in revealing the mechanisms through which the transformation of the way consumers shop and interact with the fashion industry. Largely, artificial intelligence and digital platforms are changing the usual traditions of creating, offering and consuming fashion. All this allows for the creation of personalized fashion experiences: for example, style recommendations, structuring based on previous preferences and purchases. An indisputable contribution of the dissertation is the highlighting of the new

innovative model on which fashion events and shows are held. Virtual Fashion Weeks give designers the opportunity to present their collections to the audience without physical presence, which in turn leads to wider visibility and accessibility of fashion brands and fashion brands. Designers.

I cannot ignore the impressive empirical material on which the dissertation is based, giving additional objectivity and density to the analyzes and conclusions made. In addition to serious academic work, we are also witnessing a study that has a pronounced practical and applied character.

5. Evaluation of dissertation publications

The attached publications are four. They are in the perspective of the dissertation and are sufficient in number to acquire the educational and scientific degree of "Doctor".

1. Alexandrova, Albena. Virtual Fashion - the New Phenomenon of the "Disembodied" Image. In: Media and Public Communications. Ed. UNWE; Alma Communication. Issue 56, February 2024. Available from: <https://media-journal.info/?p=item&aid=467>
2. Alexandrova, Albena. Fashion design and virtual communications. Digital clothing as a prerequisite for image transformations. Collection of papers from an international scientific forum organized by the Department of Media and Public Communications. Sofia: Izd. Complex – UNWE, 2018.
3. Alexandrova, Albena. Digital Fashion: Online Techniques, Insta-era and Virtual Communities. In: Media and Public Communications. Ed. UNWE; Almacommunication. Issue 58, October 2024. Available from: <https://media-journal.info/?p=item&aid=472>
4. Alexandrova, Albena. Fashion Design and Virtual Communications. Digital Clothing as a Prerequisite for Image Transformations. Collection of Papers from Doctoral Seminar No. 5. Dedicated to the 70th Anniversary of Prof. Lyubomir Stoykov. Publishing Complex – UNWE. Sofia, 2024,

6. Evaluation of the abstract

The abstract meets all academic requirements, synthesizes the main points of the dissertation and presents it correctly.

7. Critical notes, recommendations and questions

After the necessary editing, the dissertation should be published in a separate monographic work, addressed to a wide audience. I would ask the following question: are there individual elements of clothing and accessories that always betray the character of their owner?

8. Conclusion

The dissertation is of an indisputable contributing nature. The text is innovative, it is written punctually, precisely and readably. All this gives me grounds to vote positively for the awarding of the educational and scientific degree "Doctor" to Albena Lozanova Alexandrova and to call on a respected scientific jury to do the same.

Date/Place
20. 11. 2025
Sofia

Signature: